

Developmental Coordination Disorder, wanneer bewegen niet vanzelfsprekend is

Cursuscoördinator

Theo de Groot

Doelgroep:

- Leerkrachten speciaal – en basisonderwijs, remedial teachers, interne coördinatoren leerlingenzorg.
- Een ieder die is geïnteresseerd in 'bewegingsonhandige' kinderen

Onderwerp:

Kinderen met Developmental Coördination Disorder in de praktijk van alledag

Doel:

Er zijn grote verschillen tussen kinderen met DCD. Er wordt gezegd: 'the only thing children with DCD have in common; they are all different'. Dit geeft wel aan dat er nauwelijks 'recepten' te geven zijn. U leert eerst de mogelijkheden en onvermogens te herkennen van kinderen met DCD, onder andere bij de vakken schrijven en knutselen en het moeite hebben met het aanleren van grof motorische vaardigheden. Daarnaast dat de zintuiglijke waarnemingsproblemen bij het leren en bij zijn gedragingen een grote rol kunnen spelen.

U krijgt hierdoor begrip voor de gedragingen van het kind en kan het kind met zijn onvermogens op maat laten deelnemen aan de schrijfles, het knutselen en de gymles.

U krijgt een scala van praktische tools, die u in de klas kan gaan uitproberen met het kind met DCD.

U wordt aangezet tot nadenken en inventief handelen met als doel het zoeken naar en creëren van optimale begeleidingswijzen voor kinderen met DCD. Met als resultaat een groter en breder handelingsarsenaal en meer en diverse begeleidingsmogelijkheden voor bewegingsonhandige kinderen.

Algemeen:

In vlot tempo krijgt u informatie en kennis over kinderen met DCD aangereikt. Vele praktische en direct uitvoerbare handvatten en handelingsadviezen zullen de revue passeren. Zelf ingebrachte casuïstiek zal de verkregen kennis, ervaringen en inzichten bij elkaar brengen en met elkaar verbinden.

Een informatieve en praktische cursus voor handelingsgerichte leerkrachten op het gebied van 'bewegingsonhandigheid'.

Specifieke invulling – 1^e bijeenkomst

Middels een aangeboden DCD-signaleringslijst wordt de opgedane kennis wat DCD is en zelf ervaren en voelen waar een kind met DCD tegen aanloopt, weer opgefrist.

Eenieder neemt een 'bewegingsonhandig' kind uit zijn klas in gedachten en vult de DCD signaleringslijst voor het betreffende kind in zodat de kenmerken van een kind met DCD weer gaan leven.

De volgende kenmerken komen aan bod :

- grofmotorische coördinatie;
- fijnmotorische coördinatie;
- inefficiënte motorische uitvoering;
- motorische leerbaarheid en motorisch plafond;
- zelfbeeld en (zelf)competentie;
- handelingsproblemen.

- **Zitten:**

Om tot goed fijn motorisch functioneren aan tafel te komen is een goede zithoogte en tafelhoogte van belang. Wat is een goede zithoogte en tafelhoogte? Leerkrachten krijgen hierover uitleg en gaan ervaren wat het effect is om aan een te hoge tafel te schrijven, wat het gevolg is op het schrijfresultaat, de druk op de pen, de zicht op het schrijfwerk, de inspanning. Een kind met DCD heeft soms extra aangepast meubilair nodig. Bijvoorbeeld een aangepaste stoel met armleggers, een tafel met buikuitsparing of een zitkussen zijn voor sommige kinderen met DCD een uitkomst om een stabiele zithouding te creëren of om hun alertheid te beïnvloeden. Middels een oefening ervaren de leerkrachten hoe het is om te schrijven zonder ondersteuning, geleiding van de zijkant pink en onderarm, arm ligt niet als geleider op de tafel. Daarnaast gaan de leerkrachten de verschillende zitkussens uitproberen om te voelen wat het effect is op hun zithouding en alertheid en de individuele voorkeuren hierin.

- **Algemene behandelingsmogelijkheden en oefenmogelijkheden:**

Do's en don'ts. Wat werkt wel en wat niet bij een kind met DCD en wat zegt de theorie . Hulpvraag gestuurd werken, taak gericht werken, aansluiten op leerfase(cognitieve, associatieve, autonome fase), motivatie en de invloed van emotie.

- **Vakgerichte behandel- en oefenmogelijkheden**

- Schrijven:**

Wat kun je per schooljaar motorisch en visueel-ruimtelijk van een leerling met DCD met betrekking tot schrijven verwachten en stimuleren.

De verschillende problemen van een kind met DCD worden per groep toegelicht. Bijvoorbeeld moeite met de potloodgreep, moeite met de krachtdosering, moeite met behouden van een goede schrijfhouding, moeite met goede handsamenwerking, moeite met de bewegingen van elleboog, pols en vingers geïsoleerd te laten verlopen, moeite met de lettervorming, moeite met de liniering.

De leerkracht krijgt oefeningen om de schrijf motorische voorwaarden van een DCD kind verder te ontwikkelen(distale grafomotoriek)

De leerkracht krijgt inzicht in schrijfhelpmiddelen die het DCD kind kan ondersteunen bij het leesbaar leren schrijven. Bijvoorbeeld verschillende soorten potloden en pennen, onderleggers, bolley's, writers, aangepaste liniering.

Door de cursist zelf ingebrachte casussen van DCD kinderen met schrijfproblemen worden besproken; tips en handvatten worden gegeven.

Soms blijkt in de praktijk het schrijven voor een DCD kind niet op een hoger plan is te krijgen door oefening en hulpmiddelen. Het typen kan dan een uitkomst bieden. Vragen als wanneer zet je het typen ter compensatie in van het schrijven, welke typeprogramma's en toetsenborden sluiten aan bij de vermogens van een kind met DCD, komen aan bod.

Knutselen:

Welke gedragingen kunnen ontstaan bij een kind met DCD tijdens of door het knutselen? Er wordt inzicht gegeven in de verkeerde schaarvatting, de onlogische handsamenwerking en kniprichting, de inefficiënte manier van aanpak bij verschillende typen knutselopdracht.

Welke tips kun je samen met het kind met DCD bij het knutselen, knippen, plakken en vouwen uitproberen?

De verschillende tips worden door ervaringsoefeningen en door het uitproberen van verschillende knutselhulpmiddelen als scharen, placemat, overgedragen aan de leerkrachten.

Specifieke invulling – 2^e bijeenkomst

Aanleren van grof motorische vaardigheden:

Leerkrachten krijgen inzicht in de factoren waar een kind met DCD bij het buitenspelen en tijdens de lessen bewegingsonderwijs op grond van zijn DCD tegenaan loopt.

Denk hierbij aan:

- Coördinatieproblemen;
- Het afstemmen van zijn kracht;
- Snelheid en richting van het materiaal binnen grofmotorische activiteiten en spel;
- Het moeite hebben met het automatiseren van grofmotorische vaardigheden;
- Het kiezen van een efficiënte uitvoeringstrategie.

De leerkracht gaat in praktijk bedenken hoe hij de activiteit op maat kan aanpassen voor een kind met DCD. Bijvoorbeeld; welke aspecten kan je binnen een balvaardigheid aanpassen en hoe zijn evenwichtsvaardigheden te vergemakkelijken.

Zintuiglijke waarnemingsproblemen:

Middels een vragenlijst voor zintuiglijke waarnemingsproblemen (sensory profile) leert de leerkracht om welke zintuiglijke waarnemingsproblemen het gaat. Dit kunnen auditieve prikkels, visuele prikkels, evenwichtsprikkels en/of tastprikkel zijn.

De termen 'overregisteren' en 'onderregisteren' van zintuiglijke prikkels worden behandeld.

Daarnaast krijgt de leerkracht inzicht in welke gevolgen deze 'onder – of overregistratie' van zintuiglijke prikkels, naast het uitvoeren van grof motorische vaardigheden, ook op andere gebieden invloed kan hebben zoals op het uithoudingsvermogen, de lichaamshouding, de alertheid, emotionele reacties en sociale reacties van het kind.

Het anders waarnemen en ervaren van je lijf gaat de leerkracht met behulp van ervaringsoefeningen ondervinden zodat hij zich kan verplaatsen in het kind met DCD en zintuiglijke waarnemingsproblemen. Activiteiten als klimmen, schommelen zullen worden ervaren evenals een tastactiviteit.

Daarnaast krijgt de leerkracht inzicht in welke eisen de leerkracht tijdens de lessen bewegingsonderwijs en het buitenspelen aan het kind kan stellen.

Wat verder nog handig is om te weten:

- De cursus vindt plaats in een theorieruimte en in een bewegingsruimte(speellokaal)
- Het zijn gecombineerde bijeenkomsten: zowel theorie als praktisch ervaren komt aan bod.
- De bijeenkomsten duren twee en een half uur.

Certificaat:

- Met registratie en punten van 'RegisterLeraar'

Is gevalideerd door

Activiteitsnr.: brnWlt8lfC

10 RU